

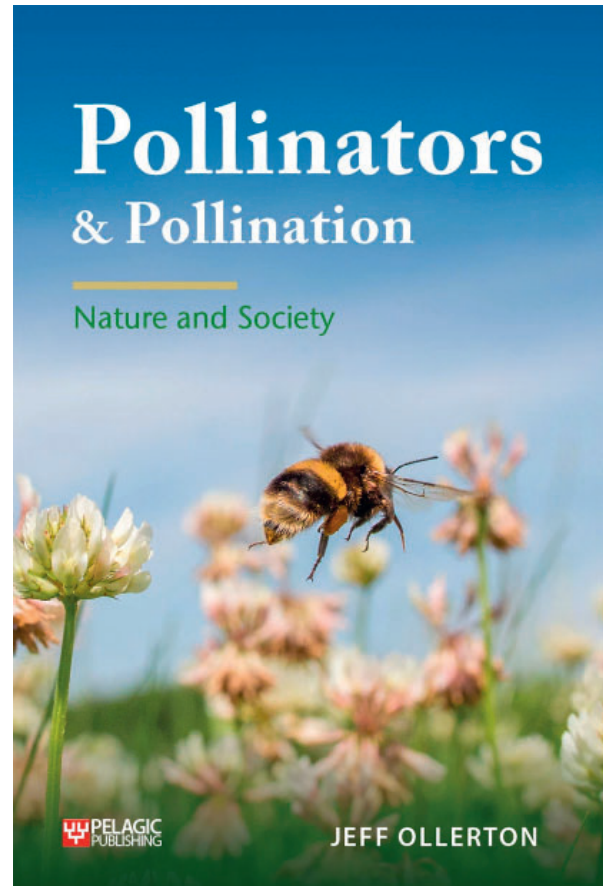
Välkommen översikt om pollinering

Ollerton, Jeff. 2021. *Pollinators & Pollination: Nature and Society*. – Pelagic Publishing, Exeter. 286 sidor, mjuka pärmar. ISBN 978-1-78427-228-9. Ca pris: 295 kr.

Växter har vissa besvär när det kommer till det här med sex. Visserligen har många växter förmåga att befrukta sig själva, men i regel har de fördel av att utbyta genetiskt material med andra individer. Det är dock lättare sagt än gjort om man står fast förankrad i marken. De behöver helt enkelt lite hjälp på traven. Många växter använder vinden för att sprida sina pollen eller sporer. Ett annat sätt är att överlåta jobbet åt betydligt mer lättroliga organismer – djur. Att detta har varit en mycket framgångsrik strategi förstår man av att närmare nittio procent av alla kända blomväxter bedöms vara helt eller delvis beroende av att pollineras av djur. Mångfalden hos pollinatörerna är inte mindre. Sett till antalet arter så återfinns de flesta, inte oväntat, hos de stora insektordningarna fjärilar, skalbaggar, steklar och flugor. Men allt från tvestjärtar till kackerlackor har konstaterats pollinera växter. I tropikerna är det inte ovanligt att växter får hjälp av fåglar och fladdermöss med befruktningen. Så pollinatörer är mycket mer än bara bin, och definitivt mer än bara honungsbin.

Naturligtvis ställer djuren inte upp på dessa tjänster helt gratis. Vanligtvis krävs det att växterna återgäldar med någon form av betalning, ofta i form av födoämnen. Pollineringen har därmed blivit en viktig del av näringsväven i många ekosystem. En del pollinerande insekter, som bin, har till och med ställt om kosten helt, och äter under hela livscykeln enbart pollen, nektar och annat som blommorna erbjuder. Det finns också otaliga exempel på växter som försöker lura sig till tjänsterna av aningslösa djur. Ett välkänt exempel är flugblomstret, *Ophrys insectifera*, som med hjälp av doftämnen lurar rovstekelhanar av släktena *Gorytes* och *Argogorytes* att tro att blomman är en parningssugen hona.

Om dessa spännande interaktioner mellan växter och djur har Jeff Ollerton skrivit en förträfflig och lättillgänglig översikt. I ”*Pollinators & Pollination*” får vi ta del av exempel från den mångfald av olika pollineringsstrategier som utvecklats under årmiljonerna och de intrikata ekologiska system som de ingår i. Det är ingen överdrift att en stor del av jordens ekosystem skulle ha sett

helt annorlunda ut utan pollinering (tänk bara en värld utan blommor...). Boken är personligt skriven, och kryddad med exempel och anekdoter från författarens liv och forskning. Det märkas att författaren drivs av en lust att dela med sig av sin egen fascination inför dessa interaktioner mellan växter och pollinatörer, men också av att sticka hål på de många myter och missuppfattningar om pollinering som florerar. Boken ger många nya insikter, men väcker samtidigt fler nyfikna frågor än vad en så pass bred översikt som denna förmår att svara på. Som tur är bjuder författaren på rikligt med källhänvisningar för fortsatt läsning.

Det är uppenbart att allt fler pollinatörer är hotade. Det behöver visserligen inte betyda att själva pollineringen är hotad, men författaren reser

ändå ett varningens finger. Inte minst på grund av kunskapsbrist så kan läget vara betydligt värre än vad vi anar. För det är slående hur lite vi vet om alla dessa intrikata samband mellan växter och djur. Bara för en tiondel av de över trehundra tusen växter som vi i dagsläget tror är pollinerade av djur har vi den ringaste susning om vad slags pollinatörer som det handlar om. Än mindre vilka arter det är, eller om de pollineras av ett fåtal eller av många olika arter. Å andra sidan betyder det att det finns goda möjligheter för oss alla att bidra med ny kunskap. Författaren uppmanar oss att studera pollineringen som sker i vår närhet. Varför inte använda trädgården som ”studiekammare”? Här finns i regel en mångfald av blommor med olika färg och form och en mångfald av blombesökande insekter att studera.

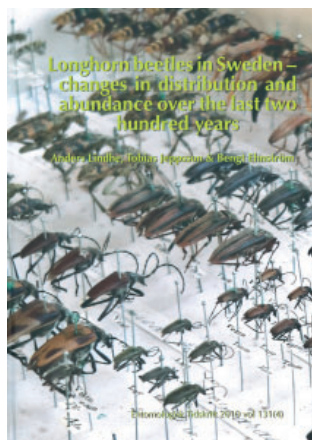
En stor förtjänst med boken är att den visar på sambanden mellan pollinerings ekologiska funktion och dess betydelse för samhället. Ett kapitel heter till och med ”The politics of

pollination”. Pollinerings stora ekonomiska värde för livsmedelsproduktionen har med rätta uppmärksammats en hel del på senare år. Inte lika uppmärksammat är att pollineringen är en förutsättning för en stor del av den terrestra biologiska mångfalden, och att den därmed också har stor betydelse för många av de ekosystemtjänster som vi alla är beroende av. Kunskapen om pollinering har ett pedagogiskt värde i och med att den visar hur oerhört beroende vi och vårt samhälle, inte minst vår livsmedelsförsörjning, är av fungerande ekosystem, och därmed vikten av att vi snarast hejdar den alarmerande förlusten av biologisk mångfald. I synnerhet då vi samtidigt ska klara av att hantera en eskalerande klimatkris. Det därför en välkommen bok om ett angeläget ämne.

JÖRGEN PERSSON

Beställ specialnummer av Entomologisk Tidskrift

Checklist and key to the lice (Insecta: Phthiraptera) of Sweden. Författare: Daniel R. Gustafsson, Emily Diblasi, Urban Olsson, Tomas Najer, Oldrich Sychra & Sarah E. Bush. – Entomologisk Tidskrift 131 (4). Priser: Sverige 200 kr, resten av Norden 250 kr, resten av världen 290 kr (inkl. porto).

Longhorn beetles in Sweden – changes in distribution and abundance over the last two hundred years. Författare: Anders Lindhe, Tobias Jeppsson & Bengt Ehnström. – Entomologisk Tidskrift 139 (4). 270 pages. Pris: 250 kr (exkl. porto).

Båda numren är huvudsakligen på engelska.
För att beställa skicka e-post till pren@sef.nu eller ring 018 – 67 28 76.